

НЕМА ТАКОЇ ПОДИ В ЖИТТІ, ПРО ЯКУ НЕ МОЖНА Б РОЗКАЗАТИ ШКАВО І ПОПУЛЯРНО.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

В РОБІТНИЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІДБИВАЄТЬСЯ ЖИТТЯ І БОРІТЬСЯ ПРАЦЮЮЧОЇ КЛАСИ.

ЛЮБОВНИЦЯ КАРДИНАЛА.

(Написав "пролетарський письменник" Беніто Муссоліні.)

В сорокових роках сімнадцятого століття населення італійського князівства Трієнтіно було охоплене скритим недоволенням.
Карло Емануель Мадруццо, трієнтіський кардинал і архієпископ за бітський князь Трієнтіна, був у міській дрого літній любовний зв'язок з куртизанкою Клявдією Партісцеллою, дочкою свого близького дорадника Людвика Партісцели. Розпусна й легкодумна Клявдія заволоділа всіма думками кардинала. Підкожуючи нею, він заслужив у монастир свою племінницю й однокласницю всіх факультетів дівру, молоду й невинну Філіберту, що відмовилася його приказу вийти заміж за Вінченцо Патрісцели, брата Клявдії Філіберта дружила другого Антоніо ді Кастельнуова.
Вістка про заміжжя Філіберти викликала заворушення й недоволення всього населення. Марнотратці вигадали Клявдію беззастановно випорожнювали кардинальську скарбницю, і кардинал Мадруццо, доповнюючи її, мусив беззачежно збільшувати тягар податків. Нарід бідує і обурюється.
Бувши популярність кардинала слаба з кожним днем. Любовник Філіберти граф ді Кастельнуов подавав просябу за просябою, домагаючись її звільнення. Все великоможне панство уважало поступки Мадруццо за прямий зивов собі.
Але засліплений пристрасстю кардинал не звертає уваги на всі ознаки надходячого народнього повстання. Старійший і одиникий серед байкучої товпи княжих слуг католицької церкви, він бачив у своїй любовниці останнє зveno, що прив'язувало його до життя. Він пера старався дістати дозвіл від папи на вінчанні з Клявдією. Але всі його зусилля оставалися даремними. Папа Александер VII, рішучо відкидав просьбу п'ятидесятилітнього кардинала, уважуючи їх недостойними й грішними.
А Філіберта увесь час чекала звільнення. Але замість звільнення прийшла смерть. Делікатна вдача, надомийсь в мурах старинного монастиря. Одного разу вечером сама настоятелька отворила монастирські двері перед відвідувачем, який був не хто інший, як архієпископ і князь Трієнтіна.
Кардинал застав свою жертицю при останній відиху. Філіберта умерла на руках кардинала. Переятий горем і страхом, він приказав настоятельці віддати тіло померлого на таїне поховання в монастирській склепі, і строго хоронити тайну.
Але чутка про смерть нещасливої дівчини дісталася поза стіни монастиря. Вона дійшла до вух дона Беніццо, приватного секретаря й ворога кардинала. Дон Беніццо наслідував кардинала в коханню Клявдії, до якої пристрассть точила його серце уже через 10 літ. Він старався позискати її прихильність, і взаємність, але вона відкинула всі його домагання із погідливою зневагою.
Дон Беніццо разом з любовником покійної Філіберти, графом Антоніо ді Кастельнуова, взявся оглянути монастирський склеп, бажаючи провірити неясні поголоски. Вони дісталися в монастир під покровом нічної темноти, розкопали могилу, і побачили перед собою зіпцаний труп Філіберти. Неглітним осталося лише її золоте волосся.
Дон Беніццо скликав цер-

ковну капітулу, аложеноу з п'яти прелатів, і розказав їм про страшну знахідку. Всі вони вже здавна мріяли позбутися незалежного й негнатовного кардинала. Капітула постановила подрібно про все повідомити папський і царський двір, риночасно поручаючи дону Беніццо постаратися намовити Клявдію покинути територію князівства.
Дон Беніццо проів своїх товаришів до дверей. Думки про містету, побіду й довгождану насолоду охопили його ум. Коли він роздався на-нич. Завтра, завтра, — викликав він сам до себе, — забудше зягн не втече вже від мене. О, Клявдіє, завтра ти станеш моєю!
Але радість дона Беніццо показала передчасною. Далі гремя грозив і намовляв Клявдію подати його любов. Він передав її рішення капітулі про неминучість вигнання її за межі князівства, але обіцяв її безпеку й спокій, коли вона переіде до нього. Клявдія осталася неустрашимою й неохитною. Коли дон Беніццо докочив її своїми сльозами, благаннями й погрозами, вона протгнала його.
Дон Беніццо відійшов із соромом, перейтий жаждою містету. По трьох днях приїзав до нього кардинал.
Мадруццо стало вже все відоме від Клявдії. В йому все кипіло, але, зберігаючи зверхній спокій, він заявив дону Беніццо, що від цього дня він перестав належати до його двору. Він показав дону Беніццо зброю, яку він і граф ді Кастельнуов забули у гробі Філіберти, і гнівню оскаржив його в святотатстві.
У відповідь дон Беніццо закинув кардиналові вніствя Філіберти. Мадруццо, попаравши в лот, звелів замкнути його в тюрму.
Але на другий день довго здержване недоволення народу прорвалося на верх.
Під провodom кількох представників вельмож, юрба направилася до кардинальського двору.
Прибувший відді кардинальської сторожі зброєю відвер вухохобників. Юрба, що все збільшувалася, скупилася і приготувалася до нового нападу.
Граф ді Кастельнуово предложив вибрати делегацію з вірних людей, яка представила би кардиналові причини народнього гніву.
Всі однодушно вибрали графа і двоох його товаришів, в ролі посланців народу. Вони вирадили до кардинала і предложили жадання повстанців: звільнення дона Беніццо й прогнання Клявдії.
Але кардинал високопарно погузував над тими услвями.
Одначе ж Мадруццо розумів всю небезпеку стану. Остачно він рішив задовольнити одну із жадань народу, увільнивши дона Беніццо. Розлучитися з Клявдією він не міг. Крім того він очікував з дня на день відповіді від папи на свою нову просьбу дістати дозвіл на вінчанні з Клявдією. Але папа все отгяжався. Мадруццові покійщо проволоки треба було.
Ді Кастельнуово передав рішення кардинала товпі. Піднялась буря недоволення. Але сторожа нову пустила зброю в рух і товпа розбіглася. Помало спокій було привернено.
На другий день дона Беніццо звільнили з тюрми, але прогнали його з меж князівства на рік, заслывши його в далекий монастир.

БЛУДНИЙ СИН ВЕРНУВСЯ

Сучасний роман Муссоліні з папою.

Довго очікувана відповідь папи нарешті прийшла. Папа остався неумолимим. Він знову відмовив Мадруццові.
Відповідь папи кинула кардинала в глибоку розпуку. До чого йому зв'язок? Повстанці проти папи? Але він знав, що непослух приведе його до загіфелі. Він стане ізгоєм, бездомним жебраком, якого гонитимуть з місця на місце. Але розлучитися з Клявдією було також понад його сили. Борючись з суперечностями, він не міг зробити нікого рішення.
Щоби заглушити тугу й забутися, він знову почав провадити байдушне й розкішне життя.
Скарбицю опорожняв його безуми марнотратні вигадки. Доповняючи її, він із звітливою ослещеною пристрасстю чоловіка подвовав старі податки і накладав нові. Сотки людей, зруйнованих надмирним здирством, покидали ослі місця й покидали князівство. Але Мадруццо незважав на це.
Одного разу він влаштував пишній бенкет, на який запроівав всіх прелатів, академіків трієнтіської академії, навіррних і старшин своєї сторожі.
Гості ласо пожирали розкішні страви. Неприличні жарти й

потіані слова опогановали вода дух. І більше за всіх пий кардинал.
Між духовними особами розгорівся палкий спір про жінок. І один з богословів сказав:
Жінки завжди мали погубний вплив на душу провідників народу. Пригадайте собі Клеопатру, Мессаліну, Імперію, Клявдію Петрівну.
При тих словах всі замврівіли. Батько Клявдії змовив ноги й кулаком повалив богослова. Наступило загальне заміщення. Але на знак кардинала всі вернули на свої місця.
Кардинал вшестр наповнив вином свою чарку, випив її за одним духом і дав знак, що хоче говорити.
Не біється, ми богословський друже, що навмисно чи ненавмисно відкрили ще не загеноу рану. Не біється мої поважаний друзі. Нехай те, що уважають мене здатим місяттю, вийдуть. Вислухайте мене. Я хоч у голоде оповісти щось, що для когось не є тайною.
Я люблю Клявдію. Я люблю її уже дваіть літ. Не червоноїте. Не схийайте дисемірно голови. Кожий з вас, о, папстїри дуів грїшні. Не заперечуйте того. Ви всі розпусні.

БЕНІТО МУССОЛІНІ ЗАБОРОНИВ ВЛАСНИЙ ТВІР.

Дуже Беніто Муссоліні, нинішній фашистський диктатор Італії, заборонив у своїй державі свій власний твір, написаний 20 літ тому назад — в 1909 році. Фашист Муссоліні цензурував твір Муссоліні соціаліста. Муссоліні сам себе навив по пші.
20 літ тому Муссоліні був палким соціалістом і великим безбожником. Для боротьби з клерикалізмом, з католицизмом, з папизмом, він власною рукою написав цей роман, що ми його в скороченому подємо на цій сторішці. Він тоді друкувався в невеличкій соціалістичній італійській газеті.
Роман називається "ЛЮБОВНИЦЯ КАРДИНАЛА" — і хоч не дуже то висока його літературна нартість, але молодий автор на не й не претендував, бо лисав він його з агітаційною метою. В романі описується розпусне життя католицького попства в Італії у 17. столітті. Його масово читала радикальна італійська інтелігенція, яка боролася проти католицизму.
Минуло 20 літ. Муссоліні перестав писати авантурні романи. Він почав авантурне життя. З виняття папи він докочився до угодау з папою, повернувши йому всю ту владу, якої його позбавлено в 1870 році після довгої боротьби. Муссоліні дав папі назад його світську державу й владу. Блаудній син вернув назад в обійми папи.
І вкраз в той час неосладоий американській газетирській репортери викопали з архівів протиклерикальний роман Муссоліні і розголоосили його по цілому світі. Пого було надруковано в Англії і в Америці вкраз тоді, коли Муссоліні виготовляв свою угоду з папою.
Коли цей роман був надруковано в закордонній пресі, Муссоліні не захотів його виритати, бо це ще більше наробило-б розголоосу. Він адав, що нічого не помічає.
Але-ж бо й чужомовні газети йдуть до Італії. І Муссоліні не втерпів. Він найгостріше заборонив розповсюдження в Італії тих газет, в яких був надруковано його роман. Ті газети, які попали з тим романом в Італію, фашистська цензура спалила. Муссоліні цензурав власний твір несагальним, небезпечним документом для країни фашистської диктатури.
На цій сторішці ми подємо уривки й точний переказ того роману. Решту він говорить сам за себе.

Мне всі ми, піли з часні грїшного кохання.
— Ви знаєте, що я просьбу дозволу в папи. Він його відмовив мені. Він бажає скандалу, і він дїждеться його. Я уричисто проголошую своє право на земську любов. Чи хоче того первосвященник, чи не хоче, бажаєте ви того, чи ні. Клявдія буде моєю навіки.
Кардинал змовк.
Обід зближався до кінця, коли слуга оповістив про прибуття Клявдії. Клявдія з'явилася, одита все в чорне. Всі завикли. Клявдія, завваживши викликане своїм приходом заміщення, хотїла відійти, але кардинал затримав її.
— Ти в своєм власнім Домі Клявдіє, — він сказав.
Один за другим гості розійшлися в занепокоєно. Клявдія й кардинал оставалися самі. Він розказав їй про остаточну відмову папи, про свою заяву перед гостями. І він розказав їй всі свої сумніви.
— Чому-ж би нам не втїкати? — запитала вона.
Втїкати не треба. Римська церква не заперестане переслідувати нас через шале життя, отруїть всі наші літа страхом і підозрінням. Адає ти знаєш, що римська церква ніколи не прощала тим, що покидали її до во ради земських пристрасстей. Нас будуть гонити з країни в країну, ми будемо вести життя опущених і мучеників. Лише остачити тут і викликати ти гнів папи, змови попіа і народне повстання. Ти останешся зі мною.
— Я оповістив про це в присутності своїх гостей. Цей дім твій. Ти хазяйка цього замку, і коли ти забажеш звільнувати або спалити його, я скопюсь перед твоім бажанням, і не буду протівитися твоїм забаганці.
— Нарід проівав багато. Римська йерва справді давала поганій приклад. Наслідинки папського трону опоганили себе найгидкішими злочинами.
Вся католицька ерарія була лавсім заражена: від первосвященника, аж до останнього прислужника.
Тимчасом Клявдія приступила до здійснення своєї містету. Народий трибул Сімо, що підповідав до повстання, не сподівано сепз. Двоох шлюхтишів, що супроводжали ді Кастельнуова, при поданні кардиналові народньої петиції, були засуджені на п'ятилітнє вигнання. Нарешті, одного разу рика викінула на берег трупа, в якій пзнали смілого богослова, що посьмі зривити Клявдію з Мессаліною.
Поголоска обвинувачувала Клявдію в поповненню того гідкого вніствя руками на єміних вивнцв.
Чаша терпіння переповнилася, і коли Клявдія, наперекір намовам Мадруццо, відважилася з'явитися одного разу на всенародній месці (римо-католицька йерковня відправа), псвідомий чоловік кинувся на Клявдію з кияжалом. Сторожа вратувала її і арештувала напасника.
Клявдія сама перевела його допит. Вона пояснила, що він є братом погібшого богослова, Павло, Мартедлі. Однак Клявдія казала, що вона непричасна до цього вніствя. Бажаючи доказати свою невинність, вона приказала звільнити злочинця.
Кардинал все ще не прийшов ні до якого рішення: щодо спільного життя з Клявдією. Клявдія також не могла не відчувати тягар від невиняеного свого полтження. Вона рішила вернутися в передміський замок, де вона постійно проживала, скриваючи перед

світом свою "подвійну роллю: любовниці кардинала.
В віздів струди радісно. Але вороги Клявді не заспокоїлись і не спали. Дон Беніццо, засіданий в далекий монастир, удержував ціною підкупства зв'яз із зовнішнім світом. Ному вдалося відшукати помилуваного Клявдією Павла Мартедлі й намовити його вдрге втїкати за вїбствя куртизанки.
Мартедлі закрався непомітно на острів, що був посеред озера, яке-межувало із замком Клявді. Вечерами вона ходила на прогуляку на той острів разом із своїми близькими. Мартедлі підстерг її знову кинувся на неї з ножем. Однак не вірна Клявді дувня Рашель захистила її своїм тілом і впадала убитасударом.
Мартедлі замкнули в підземну тюрму. Клявдія вимагала від кардинала смертного вироку, і він покійно затвердив його.
Одначе скоро настали в Трієнті поважні подї. Повиривані доносам, папа й цар прислали своїх посланців.
В честь легатив кардинал устроїв уричисто прийяття, Клявдія зиялася там наперекір розсудковій й обережності. Гости ли мовчки. Такий звичай на бенкетах кардинала. Коли дужі й величезні щелеси божих слуг в роботі, язик мовчати, а ум поринає в сон.
Пристоїність торжества була нарушена сваркою кількох лицарів.
Оця сварка була заадагедді підстроєна графом Антонієм ді Кастельнуово, який все ще пам'ятав забути й прости Клявдіє смерті своєї милоти Поки Клявдія дивилася на сварку, підкуплений слуга випив у її чарку смертельної отруї.
Ничого не підозриваючи, вона в спорожила чарку.
Скоро вона відчула острий біль. Зблїдши, вона встала в скакала:
— Мені не добре.
На її слова всі встали, а пообличч кардинала мигнуло несподіване етрашне підозріння.
Коли вона справилася до вікна, піддержувана кардиналом і своїм батьком, її схопили довгі корчі. Очі широко розкритися, притемнені маревом смерті. Всі оточили її, якляючи думки про нещастя. Гости сходилися в само зі всіх коридорів і парку, і скоро садї заповнилася. Ні один звук не нарушив тишини. Присутні не смїли глянути одні на одного.
Клявдія схилилася в крісло, закінувши назад голову. Вона повторила лиш одну фразу:
— Я вмираю. Я вмираю. Я вмираю.
Кардинал став коло неї на-

колючки і стискав її руки. Він кликав її.
Лікар оглянув Клявдію й заявив:
— І отроєно.
Кардинал швидко-вйшов з кімнати. До садї, де залякані гості зблїдали в одну крбу.
— То отруї! То отруї! — викликував він, — хрипким, перериваним плачем, голосом закривав, як божевільний. — То отруї. Хто з вас випив отруї в чарку-Клявді? Адає я кажу вам, що то отруї. Отруї, всі-пана в п чарку спокуюшено рукою вивнці. Отруї, принесена за стї, за яким, я думав, зібравлися лише прїятелі.
— Всі ви мовчите? Ніхто не оборонується? Чи ж ви останешся ринодушними, холодно-кровними, нещач-б вас буря вининула?
— Забирайтеся! Геть з цієї садї! Геть із замку! Покорїтєся мені всі ви! Один із вас ввнцв! Ввнцв!
Гості розійшлися, уважуючи, що кардинал збожеволів. Він вернувся до Клявді. Вона вмерла в муках годину пшанше.
Похорон відбувся з княжою врочістєстю. Давони не вглавочі давоили цілий день. Похорон закінчився аж о півночі.
Кардинал Мадруццо волик останню частину свого життя, як тяжкий ланцюг. Він умер 15 грудня 1658 року. З ним вгаста родина Мадруццо. З його смертю закінчилася найркішна й найємітїна епоха в існуванні трієнтіського князівства.
— Таке то написав Муссоліні 20 літ тому назад, а пшї сконфіскував.

НАБУВАЙТЕ І ЧИТАЙТЕ ТВОРИ М. КОЩОБІНСЬКОГО.

Твори Кошобінського том 1...	\$1.25
Твори Кошобінського том 2...	1.25
Твори Кошобінського том 3...	1.25
Твори Кошобінського том 4...	1.00
Твори Кошобінського том 5...	1.25
Будній воги	.35
Колі не вшнї	.10
Не котпур	.10
На віру	.15
Посл від чорного царя	.10
Поларник на йменині	.10
В пухах шайтана	.10
Інтересно	.10
На камєні	.10
Дорого ціно	.10
Він їде	.05
По льодовцю	.05
Прїемна особа	.05

Набувайте твори М. Кошобінського для себе й для бібліотек своїх організацій. Замовлення разом з належністю засиайте до:

WORKERS AND FARMERS BOOK STORE.
550 Selkirk Ave. — Winnipeg.

Товариші! Відновляйте передлату на "Укр. Роб. Вісти"! Не забувайте про просовий фонд наших часописів!

НОВА ЦІННА КНИЖКА!

Накладом Робітничо-Фармерського Видавничого Товариства шойно вийшла давно очікувана й дуже цікава книжка з під пера відомого американського письменника Джіма Тулі, в перекладі І. Ю. Кулика,

ЖЕБРАКИ ЖИТТЯ

(АВТБІОГРАФІЯ БОСЯКА.)

Письменик сам коляс був бєсяком. Він в цій книжці описує різні чудернацькі пригоди життя бродяг. В книжці 31 найцікавіших оповідань.

У Злучених Державах зміст тої книжки показують на "мувінг пікчерс".

Книжку видано дуже гарно, на прекрасному книжковому папері.

КОШТУЄ ЛИШЕ 50 ЦЕНТИВ.

Замовлення разом з належністю засиайте до:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man., Canada.